

Warszawa, 18 lipca 2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-536489/XI/06

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Roman Giertych
Minister Edukacji Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Przedstawione przez Pana propozycje zmian obowiązujących regulacji prawnych co do zasad przeprowadzania i oceny egzaminu maturalnego obligują również Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka, do których przyłącza się Społeczny Rzecznik Praw Ucznia, do zajęcia stanowiska w tej sprawie. Pragniemy wyrazić nasz sprzeciw wobec Pańskiej idei, nawet jeśli - zdaniem Pana - nosi ona znamiona wyjścia naprzeciw trudnej sytuacji ponad 20% tegorocznych maturzystów, którzy na egzaminie uzyskali przynajmniej z jednego przedmiotu mniej niż 30 procent punktów, wymaganych do zaliczenia.

Zamiar zmiany obowiązujących przepisów zawartych w art. 58 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U., Nr 199, poz. 2046 ze zm.), który jednoznacznie określa zasady zaliczania egzaminu maturalnego uważamy za niepokojący.

W myśl przepisów Rozporządzenia standardy wymagań opracowuje Centralna Komisja Egzaminacyjna (art. 9a Ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty - Dz.U. 2004, Nr 256, poz. 2572 ze zm.). Komisja ta przygotowuje i ogłasza informatory zawierające opis zakresu egzaminu, przykładowe zadania i testy oraz kryteria oceny (art. 9a ust. 2, pkt. 1b). W przywołanym Rozporządzeniu nie ma mowy o jakiegokolwiek możliwości dokonywania korekty zmian z góry określonych procentowych granic w ocenie wyników egzaminu maturalnego. W myśl powołanych przepisów egzamin maturalny jest uznawany za niezdany w przypadku, gdy zdający uzyskał z któregośkolwiek przedmiotu obowiązkowego mniej niż 30 procent punktów możliwych do uzyskania. Powyższe postanowienia są jednoznaczne w swej treści i nie pozwalają na zmianę

warunków egzaminu w ciągu roku szkolnego, w którym uczeń przystępuje do matury. Propozycja wprowadzenia doraźnych zmian w obowiązujących przepisach, jest niezgodna z zasadą nieretroaktywności prawa; naruszenie tej zasady może uzasadniać wystąpienie z wnioskiem zaskarżającym do Trybunału Konstytucyjnego.

Stanowisko wyrażone przez Pana Ministra Edukacji Narodowej, nawet jeżeli wynika z dobrych intencji, podważa zasadę zaufania do standardów państwa prawnego i elementarnych zasad sprawiedliwości, co w nauczaniu i wychowaniu młodego pokolenia ma szczególne znaczenie. Nie należy dopuścić do obniżania ustalonych – i tak nie najwyższych - jednoznacznych wymogów stawianych uczniom. Dodatkowym skutkiem podważania raz wprowadzonych kryteriów oceny może być w naszym przekonaniu zmniejszanie się zaufania młodych obywateli do państwa, czego nie można pogodzić z tak drogim Panu Ministrowi, a podzielanym przez nas zaangażowaniem w kształtowanie patriotycznych postaw młodzieży.

Zewnętrzny egzamin maturalny jest elementem całego zintegrowanego systemu i może być zmieniany z uwzględnieniem wszelkich konsekwencji dla tegoż systemu. Zmiany mogą być uzasadnione, ale przed ich wprowadzeniem muszą być przemyślane i konsultowane w szerokim gremium z uwzględnieniem opinii niezależnych specjalistów w dziedzinie nauczania i wychowania. Proponowana przez Pana Ministra zmiana zasady otrzymania świadectwa maturalnego obniża jego rangę i podważa wiarygodność wyników, co może spowodować również poważne perturbacje w naborze kandydatów na wyższe uczelnie bez egzaminów wstępnych.

Mając na względzie powyższe argumenty Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Rzecznik Praw Dziecka, do których przyłącza się Społeczny Rzecznik Praw Ucznia zwracają się do Pana Ministra o wycofanie się z przedłożonej zapowiedzi modyfikacji obowiązujących zasad oceny egzaminu dojrzałości.

Korzystając ze sposobności, dodatkowo pragniemy również zwrócić Pana uwagę na następujące kwestie.

Publiczna debata, a także sygnały od rodziców nauczycieli i dziennikarzy, związane ze skróceniem roku szkolnego 2005/2006 oraz zapowiedzią przesunięcia terminu rozpoczęcia roku szkolnego 2006/2007 z 1 na 4 września, są okazją do zajęcia stanowiska w sprawie efektywności wykorzystania czasu nauki w trakcie roku szkolnego. Jesteśmy przekonani, że w ramach prawa do nauki dzieci powinny mieć zagwarantowaną możliwość edukacji na najwyższym poziomie, na miarę swoich możliwości. Nasz niepokój budzą sygnały o niewłaściwej organizacji i nieodpowiednim wykorzystaniu zajęć lekcyjnych w sytuacjach:

- po rozpoczęciu roku szkolnego zbyt długo trwającej realizacji „tymczasowych” planów zajęć;
- zastępstw w okresie odbywających się sprawdzianów i egzaminów szkolnych;
- wyznaczania terminów sprawdzianów i egzaminów przed końcem realizacji podstaw programowych, podczas gdy ich tematyka dotyczy całości planowanych i zrealizowanych programów nauczania;
- zastępstw doraźnych na czas absencji nauczyciela danego przedmiotu, łączenie klas, itp.:
- w okresie wyjazdów części dzieci np. na wycieczki, „zielone szkoły”, wyjazdy integracyjne, łączenia klas i prowadzenia zajęć z dziećmi, które pozostały w szkole;
- w okresie po posiedzeniach klasyfikacyjnych rad pedagogicznych - przed zakończeniem zajęć dydaktycznych w roku szkolnym - zbyt długiego okresu nieefektywnego wykorzystywania zajęć;
- przyzwyczajania młodych ludzi do „długich weekendów” (częste możliwości „odrabiania” dni przypadających pomiędzy dniami wolnymi, lub traktowania „ulgowo” ostatniego dnia roboczego w szkole).

Uważamy, że planowanie organizacji pracy szkoły powinno mieć na względzie dobro dziecka i efektywne wykorzystanie zajęć szkolnych, w sytuacjach uzasadnionych zastępstw lub łączenia klas dzieci powinny mieć zagwarantowaną realizację planowanych zajęć przedmiotowych.

W związku z powyższym Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Rzecznik Praw Dziecka, do których przyłącza się Społeczny Rzecznik Praw Ucznia zwracają się do Pana Ministra o zajęcie stanowiska, na ile zasygnalizowane zjawiska rzutują na efektywność procesu edukacji, a w przypadku potwierdzenia stosowania przez szkoły nagannych praktyk, o podjęcie odpowiednich działań naprawczych we współpracy z organami prowadzącymi szkoły.

Łączymy wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski

/-/ Ewa Sowińska
Rzecznik Praw Dziecka

/-/ dr Janusz Kochanowski
Rzecznik Praw Obywatelskich